

Asia: VN/8329/2023

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Kotoutumislain korvaukset (61-62 §)

-

Maksu käyttämättä jääneen tapaamisen tulkkaukustannuksesta (32 a §)

Hallituksen esitysluonnoksessa ehdotetaan uutta säännöstä, jolla annetaan kunnille ja työvoimaviranomaisille oikeus periä peruuttamatta jätettyjen tapaamisten tulkkaukustannukset asiakkaalta tämän jättäessä perusteettomasti saapumatta kunnan tai työvoimapalveluiden kotoutumista edistävän palvelun mukaiseen tapaamiseen.

Hallituksen esitysluonnoksessa on todettu, että asiakkaalle on annettava mahdollisuus selvittää syy palvelun käyttämättä ja peruuttamatta jättämiseen ja sakkomaksun aiheuttama kohtuuttomuus arvioitaisiin aina tapauskohtaisesti. Maksu voidaan jättää perimättä, mikäli ajan käyttämättä ja peruuttamatta jättämiselle on hyvä syy, mikäli maksun periminen on kohtuutonta ja mikäli asiakas olisi alle 18-vuotias. Harkinnan ja perimättä jättämisen mahdollisuus on asiakkaan oikeuksien näkökulmasta tärkeää, mutta tulkkaukustannusten perimisen kohtuullisuuden arviointi lisää hyvinvointialueiden hallinnollista taakkaa ja kuluja.

Hali ry pitää tärkeänä, että esitetty muutos astuu voimaan, sen vaikutuksia tulkkauksen käyttöön seurataan ja arvioidaan. Tulkkauksen vähentämisellä saattaa olla sekä asiakkaan asemaa että palveluiden vaikuttavuutta ja oikeanlaista kohdentumista heikentäviä vaikutuksia.

Alaikäisenä yksin tulleiden tuki (34, 69 §)

Hallitusohjelman mukaan voimassa olevan kotoutumisen edistämisestä annetun lain (1386/2010) mukainen aikuistumisen tuen saamisen ikäraja tulisi laskea samalle tasolla kuin lastensuojelulain

(417/2007) mukaisessa lastensuojelun jälkihuollossa. Nykyisin ikäraja on molemmissa laeissa 25 vuotta ja sitä esitetään hallitusohjelman mukaisesti laskettavan molemmissa 23 ikävuoteen. Lastensuojelun jälkihuollon ikäraja nostettiin lailla lastensuojelulain muuttamisesta (542/2019) 21 ikävuodesta 25 vuoteen. Vastaavasti lailla kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta (564/2020) nostettiin kotoutumislain mukaisen aikuistumisen tuen ikärajaa 21 ikävuodesta 25 ikävuoteen.

Lastenhuollon jälkihuollon ikärajaa nostettiin 1.1.2020 voimaan tulleella lastensuojelulain muutoksella. Taustalla oli kansanedustajan lakialoite (LA 86/2018). Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunta kannatti jälkihuollon ikärajan nostoa mietinnössään (StVM 42/2018) ja perustuen siihen, että useat valiokunnan kuulemat lastensuojelun asiantuntijat ja lastensuojelujärjestöt kannattivat jälkihuollon järjestämisen yläikärajan nostamista silloisesta 21 vuodesta 25 vuoteen. Ikärajan nostosta päätettäessä valiokunnalla ei kuitenkaan ollut käytettävissä tätä laajempia tai kattavampia vaikutusarvioita. Muutoksesta on ehtinyt kulua niin vähän aikaa, ettei riittävää kokemus- tai tutkimustietoa ikärajan nostosta ole mahdollista vielä saada.

Sijaishuollosta itsenäistyvät nuoret, samoin kuin kotoutumislain mukaiseen aikuistumisen tukeen oikeutetut nuoret ovat lähtökohdistaan johtuen ja ikänsä puolesta haavoittuvassa asemassa. Ikärajan lasku ei poista heidän palvelutarpeitaan. Jatkossa 23 vuotta täyttäneiden nuorten palvelutarpeet arvioitaisiin ja palveluita annettaisiin osana aikuisten palveluita, mikä taloudellisten vaikutusten näkökulmasta tarkoittaa, että kustannukset siirtyisivät mutta niissä ei säästetä. Alaikäisten aikuistumisen tuen ikärajan laskemisessa on kysymys volyymiltaan pienestä leikkauksesta, jonka vaikutukset kohdistuvat rajattuun ryhmään henkilöitä. Esitysluonnoksen mukainen muutos johtaa hyvinvointialueiden näkökulmasta siihen, että valtion kotoutumiselle kohdentama rahoitus pienenee, vaikka hyvinvointialueille ei vastaavaa säästöä syntyisi.

Pakolaisten vastaanotto (44 §)

-

Muut huomiot

-

Lindeberg Laura
Hyvinvointiala HALI ry